

קשה כקריעת הים: איך לקפוץ לים, להקים בית ולשמור עליו?

איש ואישה חיו נהדר, בשיתוף מלא וללא סודות. חוץ מפינה נסתרת אחת: כשהם הגיעו מהחתונה הביתה, הכניסה האישה קופסה קטנה לתוך המגירה בחדר השינה ודרשה מהבעל להבטיח כי לא יפתח את הקופסה לעולם. היה לו קשה, אבל הוא עמד בגבורה בהתחייבותו.

חלפו חמישים שנה והם עמדו לצאת נרגשים לחתונת הזהב שערכו הצאצאים. "את לא ממשיכה למתוח אותי, תגלי מה מתחבא בקופסת הסתרים שלך". – "אתה יכול לפתוח ולראות", היא אמרה. היו שם שני סוודרים ומעטפה.

"כשצעדתי לחופה", סיפרה, "סבתא שלי נתנה לי עצה: יהיו רגעים שאת תתפוצצי עליו בזעם. תכיני אפוא מסרגה וצמר ובכל פעם שבא לך להסתער, תתחילי לסרוג סוודר. עד שתסיימי לסרוג, תירגעי ותדברי אליו בשפיות".

"מדהים, אז בחמישים שנה סרגת רק שני סוודרים. אני בעל מושלם..."

"ומה יש במעטפה?" – "אה, צ'ק עשרים אלף דולר מכל הסוודרים שמכרתי..."

נישואים זה להכניס שני אנשים עם אגו גדול לתוך בית קטן. נישואים הם מוסד נהדר - אבל מי רוצה לחיות במוסד? קשה לחיות ביחד, מאתגר לחלוק את החיים עם אדם נוסף ולא מעט אנשים הרימו ידיים בייאוש. לא סתם גיל החתונה הולך ומתאחר, כי הצעירים מנסים לסחוט עוד רגע של עצמאות. גם אחרי שמתחתנים, קיום הבית זקוק לרחמי שמים. בחמישים השנים האחרונות הוכפל שיעור הגירושים ואם בשנות ה-70 עמד שיעור הגירושים בישראל על 12 אחוז מקרב הנישואים, כיום הוא עומד על כ-27 אחוז. אם בעבר כל זוג שמיני בישראל בחר לסיים את הדרך המשותפת, היום כל זוג רביעי יעשה זאת. ברוב מדינות אירופה עומד אחוז הגירושים על כ-35 אחוז, ובאנגליה ובארצות הברית אחוזים בחמישים אחוזי גירושין. כך שמתוך שתי חתונות – אחת תסתיים בשבר.

מה עושים? איך חוצים בשלום את ים סוף?

אנו רוצים לחקור את השאלה המכרעת הזו, בעקבות מאמר חז"ל מפורסם ותמוה במידה רבה:

1. סוטה ב,א: אמר רבה בר בר חנה אמר ר' יוחנן: וקשין (רש"י: לפני הקב"ה) לזווג כקריעת ים סוף, שנאמר (תהלים סח, ז) 'אלקים מושיב יחידיים ביתה, מוציא אסירים בכושרות' (תוספות שאנץ: פירוש 'בכושרות' – בכי ושירות, בכי למצרים ושירה לישראל, וזה היה בקריעת ים סוף, שהמצרים טבעו וישראל שרו על הים. ורואים שהפסוק משווה בין הקמת בית לקריעת ים סוף).

עד"ז אומרת הגמרא לגבי מציאת פרנסה:

פסחים קיח: קשין מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף, דכתיב (תהלים קלו, כה) 'נותן לחם לכל בשר' וסמיק ליה (לפני זה בפסוק יג) 'לגוזר ים סוף לגזרים כי לעולם חסדו'.

שלושה אירועים קשים לביצוע לפני הקב"ה בכבודו ובעצמו. למרות שהוא האין סוף האמיתי, "המפליא לעשות" ו"הנותן ליעף כח", בכל זאת שלושה פרויקטים מורכבים אפילו לפניו יתברך: לקרוע את הים לפני העם שיצא ממצרים, לחבר בין איש ואישה, ולמצוא פרנסה לאדם.

נזכיר בקצרה את מה שאירע על הים כמסופר במרכז פרשת השבוע: ביום ט"ו בניסן מתרחש הפלא הגדול בהיסטוריה ושערי מצרים נפתחים לפני ישראל. 200 שנות גלות מסתיימות ומיליוני אנשים, נשים וטף יוצאים מהאימפריה המתמוטטת. בעוד שהם אמורים לצעוד מזרחה, ישירות לכיוון ארץ ישראל, דרך אל עריש, עזה ואשקלון, כפי שירדו בכל הזמנים מהארץ למצרים ובחזרה, עמוד הענן מוביל אותם לכיוון אחר, אל תוך המדבר הגדול.

הקב"ה רצה למנוע אותם ממלחמה מיידית עם עמי הארץ ולכן עיכב אותם בתוך המדבר. אחרי שלושה ימים של סיבובים, עמוד הענן מוביל אותם לחנות בנקודה בעייתית ולחוצה ביותר. "וישב ויחנו לפני פי החירת, בין מגדל ובין הים, לפני בעל צפן, נכחו תחנו על הים".

הם הוכנסו לתוך פינה צפופה שלא הייתה ממנה דרך הימלטות. מקדימה הים הגדול ומהצדדים מונומנטים (מבנים ענקיים) שנועדו למנוע אפשרות בריחה. מצד אחד עמדו סלעים "פי החירות", מצד אחר עמד אליל בשם "בעל צפון" וגם "מגדול", שלדעת מפרשים היה מגדל שמירה אימתני.

פרעה מקבל משלוחיו את המסר שעם ישראל מסתבך במדבר ולרגע הזה הוא חיכה. שישה ימים אחרי היציאה ממצרים, שומעים ישראל הלמות סוסים מאחוריהם והם לכודים בין הים מקדימה, המונומנטים מהצדדים ופרעה מאחורה. הם צועקים לפני ה' בתפילה, והקב"ה מורה למשה לעשות את הבלתי יאומן: להרים ידו על המים ולפתוח יבשה בתוך הים השוצף. עם ישראל צועד באמצע הים בחרבה, וכשהמצרים שועטים אחריהם פנימה, נסגרים עליהם המים והם טובעים במצולות.

וכאן מחדשת הגמרא גילוי מהפכני: זה לא היה קל לפני הקב"ה. הנס המדהים לא נעשה כלאחר יד, אלא דרש כביכול מאמץ מלפניו יתברך. המאמץ הזה לא נגמר אז, אלא חוזר ונייעור בכל פעם שאנשים מנסים להקים בית, ולמצוא פרנסה לאדם.

במקום אחר מאריך המדרש בסיפור, כדי לתאר עד כמה גדול הקושי של הקב"ה לחבר איש ואישה:

יקרא רבה ח,א: שאלה מטרונותא אחת את ר' יוסי בר חלפתא: בכמה ימים ברא הקב"ה את עולמו? אמר לה: בשישה ימים. ומאותה שעה עד עכשיו מהו עושה? אמר לה: מזוג זיווגים... בתו של פלוני לפלוני, ממונו של פלוני לפלוני... ואם קלה היא בעיניך, קשה היא לפניו כקריעת ים סוף. מה עשתה? הביאה אלף עבדים ואלף שפחות והעמידה אותן שורות שורות ואמרה פלוני לפלונית, פלוני לפלונית. בבוקר באו אצלה, זה מוחו פצוע וזה עינו שמוטה, זה אומר איני רוצה לזו וזו אומרת איני רוצה לזה. שלחה לרבי יוסי: אמת היא תורתכם, נאה ומשובחת. אמר: לא כך אמרתי לך? אם קלה בעיניך, קשה לפני הקב"ה כקריעת ים סוף.

וכמובן, המאמרים הללו מלאים קושיות כרימון: ראשית, מה קשה לפניו יתברך? הוא ברא בשישה ימים את כל היקום האדיר, הוא יצר בעצמו את הים ואת היבשה ומה קשה להפוך ים ליבשה או יבשה לים? מי שידוע את הקודים הנסתרים כדי ליצור מאפס את הקסם שנקרא ים, יכול להפוך אותו ליבשה? עד"ז לא ברור למה קשה לפניו לחבר בין איש ואישה, והרי מי שמשוגל ליצור את המכונה שלא תיאמן, גוף האדם, מסוגל גם לגרום לאיש ואישה לחיות בשלום?

ואם משהו קשה, למה סמל הקושי הוא קריעת הים? למה לא קשה כבריאת העולם או הורדת המן?

אלישיך שמות יג,א: אומרם 'קשים מזונותיו של אדם כקריעת ים סוף' וכן 'קשה לזווגם כקריעת ים סוף', ומי לא ידע כי בריאת כל העולמות לא היו לפניו יתברך בקושי, כי בלא עמל ובלא יגיעה ברא את העולם, אלא 'בדבר ה' שמים נעשו'? ומה גם עתה קריעת ים סוף או מזונות האדם וזווגו?

כלל צריך להבין את עצם ההשוואה בין קריעת הים למציאת הזיווג: הרי מדובר בשני אתגרים **הפוכים**? חיבור איש ואישה דורש לאחד שניים לאחד ואילו קריעת הים דורשת לקרוע אחד לשניים?

בן יהוידע: מהו דמיון הקושי במציאת זיווג דמדמהו לקריעת ים סוף? [ואדרבה הם הפוכים בתכלית?]

כך תמוה מאוד הלימוד של הגמרא בפסחים שהובא לעיל, אודות קושי מציאת פרנסה וקריעת הים:

חידושי אגדות מהרש"א: לא ידענו מאי סמיך ליה ('נותן לחם לכל בשר' ל'לגוזר ים סוף לגזרים') והרי כמה פסוקים מפסיקים ביניהם ('נותן לחם' מובא בסוף המזמור בפסוק כה ואילו 'לגוזר ים סוף' נאמר 12 פסוקים לפניו)? ואם קוראים פסוק סמוך משום דבחד מזמורא נינהו, א"כ הל"ל נמי דקשין מזונותיו כבריאת שמים וארץ וכמכת בכורות וככל הני נסים דכתיב נמי בהוא מזמורא?

נראה מכל זה כי הגמרא רוצה לחבר בין הדברים. היא מוצאת איזשהו דמיון עמוק ומהותי ביניהם ורק סומכת על הפסוקים, אבל עיקר הקשר בא מתוך ההיגיון והסברה. מהו בדיוק?

ב. מעבר לתמיהות בעצם דברי הגמרא, עולה שאלה רחבה ובסיסית יותר: הרי זיווג ראשון של אדם וכן מקום העבודה נקבעו לכל אחד משחר הבריאה. ארבעים יום קודם יצירת הוולד כבר נקבע "בת פלונית לפלוני ושדה פלונית לפלוני", ואם כן קשה שבעתיים מה כל כך קשה לפניו יתברך לזווג איש ואישה, והרי בסך הכול נדרש לזמן את שניהם למקום אחד ולעורר חן אישה על בעלה¹?

מדרש יפה מחזק את השאלה ומוכיח עד כמה גזרת הזיווג היא משפיעה במציאות ומכוונת את האדם להגיע אל בת זוג שנועדה לו מלכתחילה (מבוא תנחומא הקדום): שלמה המלך זכה בבת נאה ומוצלחת וערך בירור במזל מי יהיה בן הזוג שלה? הוא ראה שיהיה איש עני ואביון, פשוט שבפשוטים. שלמה נחרד שזה יהיה חתנו והחליט לערוך בדיקה עד כמה זה רציני. הוא שלח את הבת למגדל גבוה ומנותק מהעולם, עם כמה עוזרים מסורים וציפה לראות מה יתרחש.

הגיע החורף ואותו בחור עני רעד מקור ולא מצא כסף לקנות עצים לחמם את הבית. הוא חיפש מקום להתחמם וראה נבלת שור מושלכת על הארץ. לא עמדה לו ברירה והוא נכנס בין צלעותיה להתחמם. בא עוף גדול, הרים את הנבלה עם הבחור בתוכה והשליך אותם על גג אותו מגדל. הנערה עלתה אל הגג לתפוס שמש והנה רואה בחור יושב שם. הלבשה ויפתה אותו וגילתה עד כמה הוא מרשים. החליטו להתחתן ועדכנו בבשורה את שלמה המלך. הוא בא לראות את הבחור ונדהם לגלות שזה אותו אדם עליו שמע במזלות...

אכן הגמרא בסוטה שם מקשה זאת מיד:

2. סוטה שם. והא אמר רב יהודה אמר רב: ארבעים יום קודם יצירת הולד בת קול יוצאת ואומרת בת פלוני לפלוני בית פלוני לפלוני שדה פלוני לפלוני?

הגמרא עונה: הא בזיווג ראשון והא בזיווג שני – רש"י: זיווג ראשון לפי המזל (שנקבע קודם יצירת הוולד) וזיווג שני לפי מעשיו (לפי ההתאמה ביניהם ולא נגזר מראש) ולכן קשה לזווגן - לפי שאינה בת זוגו (שנועדה לו מלכתחילה).

נמצא מכך שהמאמר המפורסם על 'קשה לזווגם כקריעת ים סוף', מדבר רק על הזיווג השני הפחות מצוי. אבל הזיווג הראשון והעיקרי, באמת אינו קשה לפני המקום.

אמנם להעיר שכך דברי הגמרא, אבל במדרש שהובא לעיל מרבי שמעון והמטרוניתא, מוכח שגם בזיווג ראשון קשה לזווגם. וכמדומה שכך ההבנה המקובלת, שכל מציאת זיווג קשה כקרי"ס. ושוב צריכים להבין את כל השאלות האמורות: מה מהות הקושי בקריעת ים סוף, זיווג ופרנסה? ובפרט שהם נקבעו מראש משחר הבריאה?

הבה נפתח שני רעיונות מאירי חיים שאמרו מאורי החסידות והם נשמעים במכתבים רבים מהרבי מליובאוויטש. בחלק האחרון נמריא לגובה רוחני ונתרגם את הרעיון בעולם שבין האדם לקונו.

ג. נתחיל עם רעיון נהדר בשם רבי שמחה בונים מפשיסחא, בנו של היהודי הקדוש מפשיסחא ורבו של האדמו"ר רבי מנחם מענדל מקוצק: הקושי העצום בקריעת ים סוף ובשני האתגרים הנוספים הוא לגרום לאנשים לקפוץ למים. לחבק את ההזדמנויות שקיבלו ופשוט לזרום איתם.

¹ בכך מבאר ר' צדוק הכהן מלובלין את אחת התעלומות הפסיכולוגיות הגדולות: מה גורם לאדם לחשוך בבן זוג מסוים? מהי אותה 'כימיה' מסתורית שגורמת לבחור בן זוג מסוים שהוא לפעמים פחות מוצלח מהצעות אחרות שעלו בפניו? אלא (ר' צדוק הכהן דברי חמודות אות ג): "כל הקניינים של אדם שייכים לו בתולדתו ובשורשו, כמו שאמרו בריש סוטה 'מכריזין קודם יצירה בת פלוני לפלוני ושדה פלונית לפלוני' ... ועל כך אמרו 'שלושה חינוך הן: חן אשה על בעלה וכן מקח על מקחו' ... ולכן אין טעם בחשק ורצון, כי אדם חושק השייך לו ויש חן בעיניו יותר מדבר אחר המשובח ממנו".

הקושי של ה' לא היה בעצם קריעת הים, אלא לגרום להם להתנתק מהחלומות הקודמים, כי זה לא היה בתוכנית של אף אחד. לכל אחד הייתה הערכה מוצקה איך נפרוץ את המצור ונתקדם, אבל איש לא העלה בדעתו את האפשרות המפתיעה של קפיצה לים. וכאן התקשה הקב"ה לגרום להם להיות גמישים ומאמינים: משוחררים מתוכניות קודמות ומקשיבים להזדמנויות שזימן להם.

המדרש מספר כי ברגעים המלחיצים על הים, כשמיליוני אנשים שמעו את סוסי פרעה מתקרבים מאחוריהם והים פרוס לפניהם, פרץ וויכוח מה עליהם לעשות. נוצרו שם ארבע כיתות – שמסמלות את ארבע הגישות שמלוות את עם ישראל עד היום הזה: מין גרסה מוקדמת של 'הכנסת...!'

קבוצה אחת אמרה: "נקפוץ לים". אלו הפרפקציוניסטים ומחפשי השלמות, גיבורי 'מצדה', שאמרו הכול או כלום. מוטב להתאבד בדרך מכובדת מאשר לחזור להיות עבדים במצרים. קבוצה שנייה צעקה: "נשוב למצרים". זאת הכיתה ההפוכה של המובסים שאמרו בין כך ניפול בידיו של פרעה ומוטב להניף דגל לבן. קבוצה שלישית אמרה: "נעשה מלחמה כנגדם". אלו הנחושים והאמיצים שקראו להתייבב מול פרעה ולהיאבק באומץ עד טיפת הדם האחרונה ופרעה ילמד שדם יהודי אינו הפקר. והייתה הקבוצה של יראי השמים שתבעה תפילה. עלינו להניח לנשק וללכת לבית הכנסת.

אולם ה' ענה למשה: "דבר אל בני ישראל ויטעו". כלומר, אף אחת מהגישות לא צודקת ותמורתן עליכם לצעוד במסלול שהשגחה העליונה כיוונה אתכם. במקום להיצמד לגישה בה אתם רגילים לפתור בעיות, עליכם לחשוב בראש שלי: להתבונן במסלול אליו הבאתי אתכם. הביטו וראו: האם שחררתי אתכם ממצרים כדי שתתאבדו בים?! כדי שתחזרו למצרים?! כדי שתילחמו בפרעה או תתפללו?! יצאתם משם כדי להתקדם לכיוון הר סיני, עליכם להמשיך באותו המסלול ולהתקדם קדימה. ואם ההתקדמות היא דרך הים – אז תיכנסו לתוך המים עם ראש מורם ותחצו אותו קדימה.

וזה בדיוק האתגר גם במציאת שידוך: להקשיב להזדמנויות שמייצרת ההשגחה העליונה תוך שחרור מציפיות מוקדמות וחלומות ישנים. כל אדם מגיע לשלב השידוכים עם תוכנית מגובשת איך יראה החצי השני שלו. הוא יהיה חכם, גבוה, עשיר, ספונטאני, חביב וירא שמים. ואז מגיעים לשלב המעשי ונוצרת בעיה: אין אדם כזה. הוא עדיין לא נברא. ה' עושה הכול להקים השידוך. הוא מפגיש בין האישה והאישה, אבל זה נתקע בגלל הקושי להתגמש ולוותר על החלומות. שכן בכל אדם יש חיסרון שהופך אותו ללא מושלם: אם הוא חכם - הוא לא עשיר, אם הוא עשיר - הוא לא נאה, אם הוא חכם ועשיר ונאה - הוא צריך לשפר את הערכים שלו...

שדכן פגש רווק מבוגר ושאלו מדוע אינו מתחתן? הבחור ענה שלא מצא את האישה המתאימה לו. "מה אתה מחפש?". "לא משהו מיוחד, חכמה, נאה, עשירה, טובת לב, ממשפחה טובה ויראת שמים". - בחייר, ענה השדכן, עם רשימה כזו אני עושה שישה שידוכים..."

[האמת היא שמוכרחים להתגמש - לא רק בגלל האמונה, אלא - גם בגלל ההיגיון: זה מטופש להתעקש על חלומות מוקדמים משתי סיבות: א. אנחנו יודעים מה אנחנו רוצים ולא מה אנחנו צריכים. אין לרווק ידע אודות התכונות הנדרשות בשביל לחיות יחד 90 שנה, וברוב המקרים מניחים דגש על יכולות שלא באמת מחזקות את היסודות הנצחיים של הבית. פעמים רבות מחפשים חברות במקום לחפש בן זוג... האם רווק מבין את החשיבות של הקשבה ללא שיפוטיות, ויתור ואמפתיה?! האם רווק יכול לתאר איך נראה לילה מסוים כשצריכים להתחלק מי יחזיק את התינוק כל הלילה?!]

ב. מסיבה נוספת נכון להתגמש: אהבה לא מוצאים - אהבה יוצרים. קשר אמיתי בין בני זוג נוצר לאורך החיים המשותפים כתוצאה מהשקעה, תשומת לב ונתינה. ולכן זה לא כל כך משנה מה קיבלנו, הרבה יותר משנה כמה אנחנו מוכנים להשקיע. על כל תכונה שרצינו ולא קיבלנו - אפשר לפצות עם תשומת לב ונתינה].

באותה גישה באים לשלב חיפוש הפרנסה: במשך שנים בנינו תיאוריה אודות התחום המקצועי בו נעסוק ונתעשר, ואולם לעתים המציאות משתבשת ואנו נופלים למקומות שלא חשבנו להיות בהם - והאדם נתקע בתוך סבך הציפיות שלו. הקב"ה עושה הכול כדי לזמן לו פרנסה, שולח הצעות עבודה,

אבל האיש מסרב לקחת. כאן השכר נמוך מדי, כאן התחום לא מוכר, כאן התחום והשכר טובים אבל החברים בעבודה אינם הסגנון שלו... בהערה הובאה בדיחה מצוינת².

אנקדוטה מיוחדת במינה (<https://col.org.il/news/122767>): הרב משה פלר הוא השליח הראשי במדינת מינסוטה בארצות הברית. הוא עשה והצליל וקירב אלפי יהודים לאביהם שבשמים. לפני שיצא לשליחות הוא נכנס ליחידות אצל הרבי מליובאוויטש, וביקש עצות להצלחה.

הרבי ענה באידיש מעורבת באנגלית, שהוא אינו יכול לתת לו הוראה ספציפית אלא רק: "דו זאלסט זיין flexible!". "תהיה גמיש!". הרבי לא התכוון להתכופף בענייני הלכה ח"ו, אלא פתיחות לגישות עבודה שונות. אם ניסית דרך והיא לא הצליחה – אל תתעקש, תהיה משוחרר לפעול בגישה שונה...".

3. מכילתא דרשב"י בשלח: בארבע כתות עמדו ישראל על הים, אחת אומרת נפול לים, ואחת אומרת נחזור למצרים, ואחת אומרת נעשה מלחמה, ואחת אומרת נצוח כנגדן. זו שאמרה נפול לים אמר להן 'התיצבו וראו את ישועת ה'". זו שאמרה נחזור למצרים אמר 'לא תסיפו לראותם עד עולם'. זו שאמרה נעשה מלחמה אמר 'ה' ילחם לכם', וזו שאמרה נצוח כנגדן אמר להם 'ואתם תחרישון'.

ישמח ישראל שבת חוה"מ פסח את קלח: משמיה דהרה"ק רבי שמחה בונם מפרשיסחא: אצל הים לא עלה על דעת אחד מישראל אשר יקרע להם הקב"ה הים ויעברו בתוכו בחרבה. רק לכל אחד מישראל היה אופן אחר להישועה וה' הושיעם בישועה כזאת - אשר לא עלה על לבם כלל. כן הוא בעניין הפרנסה, שהקב"ה זן ומפרנס לאיש מהאופן אשר לא עלה על לבו מעולם.

בהערה הובאו שתי העשרות רבות עוצמה³.

והנה הרעיון במשפט אחד ב**אגרות קודש הרבי מליובאוויטש ח עמוד רעו:** אמרו 'קשה לזווגם כקריעת ים סוף' ובאיזה אופן נקרע הים? דווקא על ידי קפיצת איש לתוך הים בלי חשבונות יתרים ורק שידע שזהו רצון השי"ת ונטיית המטה על ידי משה רבינו.

משמעות נוספת וחזקה מאין כמותה לדמיון בין קריעת הים למציאת זיווג: המהר"ל מפראג כותב רעיון כביר ואמיתי מאין כמותו (ואוסיף מעט מילים מתוך החיים המציאותיים כפי שאנו מכירים אותם): הקושי בקריעת הים היה לגרום לים לשנות טבעו. להיות אמפתי וללכת אל מעבר לעצמו בשביל הזולת. טבעו של הים הוא לזרום ללא סוף, זאת התכונה שטבע בו הקב"ה והיא זו שהופכת אותו לייחודי ומשמעותי. והנה מתקבצים מיליוני אנשים על המים, צועקים מצרה ומצוקה, והים נדרש להפסיק להיות ים ולהתחיל להיות יבשה. קשה לו לעשות זאת וקשה אפילו לפני הקב"ה לגרום לו לעשות זאת, כי מה יותר קשה משינוי רגילות ואופי?

² העיר ס. לואיס בארה"ב ממוקמת סמוך לחיבור הנהרות המיססיסיפי והמיזורי. פעם ישב מתמיד אחד בביתו בצפון ס. לואיס ולמד תורה. לפתע פרץ שיטפון אדיר והנהרות עלו על גדותיהם. כולם ברחו מאימת המים ורק המתמיד נשאר ללמוד תורה. המים כבר הגיעו לחלון ולפתע עצרה סירת הצלה והנהג צעק: "כבוד הרב, בוא אציל אותך!". הוא ענה: "אין צורך, אלוקים יציל אותי" והמשיך ללמוד. המים המשיכו לטפס וחדרו לתוך הבית. סירת משטרה עצרה והשוטרים צעקו: "כבוד הרב, אנחנו נציל אותך!". "אין צורך, אלוקים יציל אותי" והוא נעץ בחזרה את עיניו בגמרא. המים הגיעו למותניים ולא נותרה ברירה. הוא עלה עם הגמרא על הגג וראה הליקופטר הצלה חג מלמעלה. הטייס הנמיך: "אני אזרוק חבל, תקשור אותו סביב המותן ואסחוב אותך". ההוא ענה: "אלוקים יציל אותי". תוך כמה דקות הוא טבע במים... משעלה למעלה והתייצב בפני הבורא, הוא פנה בזעקה: "למה? הרי כל כך האמנתי בך! למה לא הצלת אותי?". - "מה עוד יכולתי לעשות", ענה אלוקים בתוגה, "שלחתי לך 2 סירות הצלה והליקופטר, מה עוד יכולתי?".

³ 1. אנחנו מתקרבים לפורים וזה מה שאמר מרדכי לאסתר בשעת המשבר הגדול שלה. היא חששה ללכת לאחשוורוש מכל סיבה שהיא: זה מסוכן לה, זה לא יועיל לשליחות, ובעיקר זה יטמא אותה. מרדכי ענה במשפט רווי אמונה: "ומי יודע אם לעת כזאת הגעת למלכות" - וביאר רבינו בשיחת פורים תשכ"ב: "מי יודע?! מי מבין את הסיבה מדוע עלייך לעבור מסלול ייסורים כזה? אבל ברור ש'לעת כזאת הגעת למלכות'. עלייך להקשיב להזדמנויות שקיבלת ולהבין ששם מסתתר הייעוד שלך.

2. כשאליעזר מבקש למצוא את הנערה, הוא אומר: "הקרה נא לפני היום". "הקרה" מלשון "מקרה", כאילו בלי כוונה, על הדרך, תיצור סיטואציה שהנערה תופיע לפני. אבל למה "מקרה"? הרי מבקש נס? כי הוא ידע שככה מתרחש הנס של מציאת זיווג: כאילו במקרה!. היא עוברת והוא רואה ורק צריך להאמין ולהתגמש.

זזה האתגר האמתי במציאת זיווג ובחיי הנישואים עצמם לאורך 120 שנה: הקושי להיות אמפתי ולראות את העולם מנקודת המבט של הזולת. האמת היא שאין שום דבר טבעי וצפוי בחיבור איש ואישה. כל שני אנשים בעולם הם שונים זה מזה, קל וחומר איש ואישה, וכל שכן בדור האינדיבידואלי והיחידני שלנו. וכאן נדרשים שני אגו גדול להסתדר בתוך בית קטן.

האחדות הזו אפשרית רק בתנאי אחד: מוכנות לשינוי הטבע תוך ראיית העולם באמצעות המבט של הזולת. וזה קשה ולא פשוט אף פעם. משפט חזק אומר: **כולם רוצים לאהוב, אבל כל אחד מתעקש לעשות זאת בתנאים שלו**. וזה בדיוק המסר של קריעת הים: הים עשה זאת ועכשיו תורנו לעשות זאת: אהבה אמיתית היא לתת לזולת את מה שהוא רוצה לקבל. או כמו שמישהו אמר: אהבה היא לתת יותר ממה שאתה מקבל ועדיין להיות בטוח שהרווחת.

באר הגולה הבאר הרביעי עמוד פג: בשביל שמזוג לכל אחד זיווג הראוי לו, ובמה שהוא אדם פרטי הוא שונה מהאדם האחר וה' יתברך מאחד ומקשר אותם - ודבר זה קשה כקריעת ים סוף, כי קריעת הים היה מחלק ומפריד הים שהוא אחד וראוי להיות מחובר ביחד, וה' יתברך קרע אותו והפרידו. ואילו חיבור איש ואשה ראוי שיהיו נפרדים כל אחד לבדו, והוא יתברך מחבר אותם להיות אחד.

בהערה הובאה העשרה נהדרת⁴.

עד כאן על חיבור איש ואישה כפשוטו, ומכאן על חיבור איש ואישה ככנסת ישראל והקב"ה. הרבי מליובאוויטש מפיק מכאן הוראה יסודית בעניינים שבין אדם למקום.

4. נעצור רגע ונחשוב על תופעה מדהימה שהתרחשה על הים: היו שם ארבע גישות! ארבעה קטבים שמשקפים את כל גישות החשיבה בעם ישראל - מהפרפקציוניסטים עד המובסיים, מתאבי הקרבות עד החסידים שמתפללים שעות ארוכות - ואף אחד לא צדק!. איש לא כיוון לרצון ה'. איך זה יתכן?

כי כל אחד שיקף את טבעו, את הגישה הבסיסית שלו להתמודדות עם משברים. אבל הקב"ה יותר גדול ורוצה הרבה יותר: לשקף את כוח האינסוף בתוך המציאות. לבטא את נשיאת ההפכים ואת העובדה שהעולם אינו מוגבל כמו שהקב"ה אינו מוגבל. במילים פשוטות הכוונה היא שיהודי נדרש להפתיע ולעשות את הבלתי צפוי. לגלות את הקדושה במקום שאיש לא מצפה למצוא אותה.

הרבה פעמים שואל אדם מה הקב"ה רוצה ממנו? הרי יש כל כך הרבה מה לעשות בעולם הרוחני - ללמוד תורה ולתת צדקה, להתפלל ולעסוק בעסקנות ציבורית. ובכן מה הכי חשוב?

התשובה מדהימה: הקב"ה רוצה את מה שמגלה את כוח האינסוף השורה בעולם, מה שמצריך ללכת אל מעבר לעצמך ולתת את מה שלא צפוי, את מה שלא מתחשק לך לתת. ולכן אם אדם רוצה לדעת מה המשימה שלו בעולם - שיקשיב לקשיים שלו, שיקשיב ליצר הרע. ככל שהיצר מפריע יותר - ככה זה חשוב יותר. בניגוד גמור למחשבה המקובלת שאם זה קשה - סימן שמותר לוותר, המסר של הארבע כיתות הוא הפוך: אם היצר לוחם נגד הגישה הזו - סימן שהיא בדיוק מה שהקב"ה רוצה.

בשיחה אחרת מדבר הרבי על כך שזאת הייתה הטעות של אדם הראשון: הוא הרגיש שכוחותיו נגמרים, שהיצר הרע סוחט אותו עד כלות והוא חשב שאם זה כל כך קשה - אין זה בשבילו. הוא לא הבין את ההיפך: אם זה כל כך קשה, סימן שזה חשוב כי כך תוכל לעשות את הבלתי צפוי.

4. ליקוטי שיחות ג/885: בשעה שמזדמן לשמוע אודות אופן עבודת ה' שלא נפל במוחו, ואדרבה הוא נגד טבעו ורצונו, הנה מעצם העובדה שההשגחה זימנה אותו לשמוע אודות סוג כזה של עבודה, קרוב לוודאי שזה מה שהקב"ה רוצה ממנו. שכן סדר עבודה שמונח אצלו ללא יגיעה ויש לו בו חיות

⁴ בכך ביארנו פעם את דברי הגמרא סוף גיטין: "המגרש אשתו ראשונה, מזבח מוריד עליו דמעות". והקושייה ידועה: מה אכפת למזבח מגירושין? ולמה לא בוכה ארון העדות עם הכרובים איש ואיש או מנורת הזהב שמסתלת שלום? אלא רוב מקרי הגירושין נובעים מהקושי להקריב למען הזולת והמזבח יודע להעריך כמה אפשר להרוויח מהקרבה. כדברי הרמבם הידועים על תשובה: אתמול היה אדם רחוק רשע ואין תפילות מתקבלת והיום הוא מרוצה וחביב לפניו.

טבעית, אי אפשר לדעת אם הוא בא מנפשו האלוקית או טבע נפשו הבהמית. דווקא כשהוא שומע על עבודה שהיא היפך טבעו, ואדרבה ככל שהיצר מעמיד קשיים והפרעות – הרי זו הוראה מלמעלה.

באותה דרך מבאר רבינו הזקן (תורה אור תולדות יט, סע"ב) סיפור קשה להבנה (עבודה זרה יח): זה היה בימי השקיעה של ירושלים, אחרי חורבן הבית השני. אלפי חיילי הלגיון הרומאי הסתובבו בכל פינה וחיפשו את אלו המעזים להפר את גזרות השמד. אלו שנתפסו בידם הומתו במיתות אכזריות.

התנא רבי חנינא בן תרדיון נכנס לבקר את רבו החולה, רבי יוסי בן קיסמא ורבי יוסי אמר לרבי חנינא כי שמע עליו 'לשון הרע'. שמעתי שאתה ממשיך ללמוד תורה בסתר והדבר מהווה סכנת נפשות. הם יתפסו אותך ויהרגוך באכזריות (כפי שבאמת קרה). רבי חנינא התנצל שהוא לא מסוגל להפסיק ללמוד תורה, ואז שאל את רבי יוסי האם בבואו למעלה יזכה להיכנס לגן עדן? רבי יוסי ביקש לשמוע ממנו איזה מעשה טוב שעשה, וכך יידע אם הוא ראוי להיכנס לעולם הבא.

רבי חנינא סיפר כי פעם ישב בערב פורים עם ארנק הכסף שלו, ומצא שטר כסף מונח והתלבט אם הוא שייך לארנק הפרטי או לארנק הצדקה שלו (רבי חנינא היה גבאי צדקה). ואולם הוא החמיר עם עצמו ותרם את כל הכסף לצדקה. רבי יוסי התפעל והכריז כי המעשה הטוב יביא אותו בוודאי לגן עדן.

וכמובן, הסיפור תמוה מאין כמותו: עומד יהודי מופלא כמו רבי חנינא בן תרדיון, אדם שמסר נפשו כדי ללמוד תורה בסתר ואחר כך נענש במיתה אכזרית שלא הייתה כדוגמתה, ועדיין כל זה לא מביא אותו לגן עדן, אלא רבו מבקש לשמוע איזה מעשה שאולי מזכה אותו לכרטיס כניסה לעולם הבא. ואז קורה דבר עוד יותר תמוה: רבי חנינא נזכר בסיפור קטן ושולי, שפעם הוא תרם מאה שקל לצדקה, וזה הוציא את רבי יוסי מהכלים והוא הכריז שרבי חנינא בוודאי בדרך לגן עדן.

מה העניין? מה הקריטריון להיכנס לעולם הבא? מסביר רבנו הזקן: יהודי זוכה להיכנס לגן עדן כשהוא עושה משהו לשם שמים. הוא לא עושה את זה מצד טבעו, הוא אפילו לא חושב שזה הדבר הנכון ביותר לעשותו, אבל הוא מבטל את כל ישותו ועושה מה שצריך לשם שמים. וזה מה שבא רבי יוסי לבדוק אצל תלמידו: האם פעם אחת יצא מגדרו וצעד בתוך מסלול שאינו הרגיל והטבעי שלו?

העובדה שרבי חנינא למד תורה במסירות נפש - עדיין אינה מעידה שהוא דבוק בקב"ה. יתכן שהוא אוהב ללמוד ולא מוצא טעם בחיים בלי חוויה אינטלקטואלית. אבל כשהוא סיפר את הסיפור על הצדקה, הוא הציף רגע של מסירות אמיתית. שכן אנשים שמסורים ללימוד בהתמדה הם בדרך כלל טיפוסים "מרה שחורה" שסגורים בתוך עצמם ואינם נהנים לפתוח את הכיס. הם לא אוהבים לחיות בעצמם וגם לא נהנים להחיות אחרים. ואולם כאשר רבי חנינא המתמיד והסגפן הלך ופיזר צדקה בהרחבה, הוא הוכיח כי הוא מסור לקב"ה בדרכים שהקב"ה קבע להתמסר אליו. לא מתוך מה שהוא אוהב, אלא מתוך מה שהקב"ה קבע. זאת יצירה אמיתית והיא תכלית האדם בעולם.

כתיבת הדרשות והשיעורים והפצתם באופן חופשי
מתאפשרת בתמיכתם של שלוחי הרבי ברחבי תבל

ובחסותו האדיבה של הנגיד החסידי
ר' שניאור ורעייתו יוכבד שיחיו מינסקי
להצלחה רבה בכל ענייניהם
ולעילוי נשמת מרת
שיינא בעשא בתיה בת יוסף דב